

מולין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מילה תא חז-תא

חזתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

התורה מהפכת החומר לרוח

כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל): בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו.

קדושים תהיו - הקדמת הקדושה ללימוד התורה

אמנם תורה לבדה אין בה די להתגבר על כוחות היצר הרע, וכל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו (יבמות קט:), אלא יאחז דרכו בתורה ויראת שמים וגמילות חסדים, וזהו שמצינו רמז 'תורה' בגימטריא 'גמילות חסדים' ובגימטריא 'ראת', כי שלשתם עניין אחד להם, התורה בדיבור והיראה במחשבה וגמילות חסדים במעשה, להכניע כל כוחות היצר הרע ולבוא לעבודת ה' כראוי וכנכון בלי שום מניעה. ועל זה אמרה תורה **קדושים תהיו** שבבואנו לעסוק בתורה צריכים להכין עצמנו מקודם, להיטהר ולהתקדש להכין בקרבנו מקום ראוי לקדושת התורה, בבחינת 'כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת' (אבות פ"ג מ"ט), להקדים יראת שמים ללימוד התורה שהיא החכמה האמיתית חכמת התורה, ואף על פי שאי אפשר לבוא ליראה בלי תורה, כמו שאמרו (שם פ"ב מ"ה) 'אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד', מכל מקום אין להתחיל בלימוד התורה בלי להקדים תחילה את היראה, וכן לטהר את מידות הנפש כמו שכתב **בשערי קדושה** (ח"א שער ב) כי המידות הרעות מונעות את האדם מלקיים תורה ומצוות לשם שמים, ורמז לכך כי האותיות הקודמות ל'תורה' הן 'קדשה', לרמז לאדם שיקדש עצמו מתחילה כדי שיהיה כלי מוכן למעלת התורה.

סור מרע קודם לעשיית הטוב

וכך היא הדרך בכל ענייני עבודת ה' יתברך, כי עבודת ה' דורשת מן האדם להתרחק מדברים שאינם ראויים קודם בואו לעסוק בעבודת בוראו, כי בעוד האדם שקוע בתאוות החומר אינו ראוי לעמוד ולשרת לפני ה', וביותר אם עבר תחילה על מצוות ה' אשר לא תעשינה, בודאי יש לו להקדים תשובה וחרטה על העבר קודם שיכניס עצמו בעול עבודת ה', וזהו שהקדים הפסוק 'סור מרע' קודם 'ועשה טוב', כי זהו הסדר הנכון לסור תחילה מהמעשים הרעים כדי שתהיה עבודתו רצויה במרום.

קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט, ב). יש עוד לאלוה מילין יקירין בספרן של צדיקים, אשר בשגב קדושתם הנחילו לנו בעין יפה את הדרך נלך בה להיכנס ולטעום מעץ החיים כי טוב ומשיב נפש. ונביא מקצת דבריהם הקדושים, דהנה ידוע שאין דבר גדול בעולם כקדושת התורה, מן השמים זיכו את בני ישראל למסור בידם חמדה גנוזה שהיתה גנוזה במרום תתקע"ד דורות קודם לבריאת העולם, וכן הרמז

מילתא דפליאה

דביקות ישראל בה' - דביקות שאינה נמחקת לעולם

קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט, ב).

יסוד ותכלית העבודה של כל איש מישראל היא להידבק באמצעות מעשיו לבורא יתברך שמו ויתעלה, וכל מגמת רצונותיו ומאוויו היא להגיע לדביקות זו. אשר על כן שומה עלינו לברר וללבן מהי דביקות זו, איה מקום עבודתה, וכיצד נוכל להגיע עדיה ולקנותה.

לביאור הדבר עומדת תורתנו הקדושה ואומרת (פר' ואתחנן) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולם היום. ובראשונה יש לדעת כי דביקות בה' יתברך היא דביקות וקירבה שאין למעלה ממנה ואינה נמחקת לעולם. וזהו שאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם, שיש לעמוד על כך שנכתב כאן 'אלקיכם', הלא די היה באמרו 'ואתם הדבקים בה'. וביאר **האור החיים הקדוש ע"ה** על פי דברי **הרמב"ם ז"ל** (יסודי התורה פ"ו ה"ג), שכל האותיות הנטפלות לשם מלפניו [=כגון למ"ד מל-השם' ובי"ת מ'באלקים' וכיוצא בהן]. אינן כקדושת השם ומותר למוחקם, וכל הנטפל לשם מלאחריו [=כגון 'ך' של 'אלקיך' ו'כם' של 'אלקיכם' וכיוצא בהן]. הרי הם כשאר אותיות של שם אינם נמחקים, מפני שהשם מקדשם. וזהו הכוונה 'ואתם הדבקים בה', שתהיו דבוקים בה' יתברך כמו האותיות הסמוכות לשם מלאחריו שהם מתקדשות כמוהו, ולפיכך כתוב 'בה' אלקיכם' כי רק בשם אלקים יש אותיות הדביקות בו לאחריו, אבל בשם ה' אין אותיות הדבוקות לאחריו, ועל ידי דביקות זו תהיו חיים וקיימים לעולם, ולא תוכל שום אומה ולשון להרע לכם, ע"כ תורף דבריו הקדושים.

ואפשר לומר כי על כך נאמר (ויקרא יט ב) '**קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם**' ואמרו חז"ל 'קדושתו למעלה מקדושתם', שכך אומר הקב"ה לישראל, היו קדושים, שבתוכם קיימת קדושה נעלה כל כך שהרי אתם העם הנבחר דבקים בי, וכיון שאתם דבקים בי יש בכם נגיעה בקדושתו הנשגבה למאוד שהיא 'קדושתו למעלה מקדושתכם', שאמנם אין לנו כל השגה בקדושה נוראה ועצומה זו, אך עם זאת כיון שאתם דבקים בי זוכים אתם להידבק בקדושה זו.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נדב ואביהוא נשארו בדביקותם שלא היו להם בנים

על פי שהשיג מה שהשיג אחר לא טעה כטעותו כו' עכ"ל.

גדלה מעלת רבי עקיבא שזיכך החומר

הרי לנו כי בן עזאי הגיע לדביקות עצומה ומשם כלתה נפשו להידבק בה, וכדרך שהתבאר בבני אהרן שמתו מחמת דביקותם. אך עם כל זה רואים בגמרא שגדלה מעלתו של רבי עקיבא וצריך להבין מדוע.

מבאר הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף ע"ה (ד"ה מצוה לא תעשה): איברא נראה דשפיר גדולה מעלת רבי עקיבא על זולתו, כי עיקר תכלית ושלמות האדם שנברא בחומר וצורה, כדי שיכניע ויעשה מן חומר צורה, בפרט וכלל. בפרט, היינו שיקדש האדם את גופו, עד שיעשה מן החומר צורה. ואחר שקישט וקידש את עצמו בפרט, יקדש ויקשט את אחרים המוני עם, שהם החומר הטפל אל שלומי אמוני ישראל שהם הצורה, ומעלה את המדרגה התחתונה אל העליונה. וזהו שכתוב 'משכני אחר' נרוצה' שנמשך מדרגה תחתונה שהיא החומר, אל המושך, להעלותה במעלה עליונה למדרגת הצורה, וזהו שאמרו כי רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום.

וכמו שכתב הרמב"ן על פסוק (להלן יח ה) 'אשר יעשה אותם וחי בהם' וכו', כי יש מי שרוצה שיחיה חיי עולם הזה, ויש שרוצה חיי עולם הבא. ויש חיי הגוף עם הנשמה, כמו חנוך ואליהו, ולכל אחד ניתן לפי בחירתו ודביקותו, ואלו דבריו: ודע כי חיי האדם במצוות כפי הכנתו להם וכו', והעוזבים כל ענייני העולם הזה ואינם משגיחים עליו כאילו אינם בעלי גוף, וכל מחשבתם וכוונתם בבוראם בלבד כעניין באליהו, בהדבק נפשם בשם הנכבד, יחיו לעד בגופם ובנפשם כנראה בכתוב באליהו וכו', בחנוך, ובבני העולם הבא העומדים בתחיית המתים, ע"כ לשון הרמב"ן. וזה היה מעלת רבי עקיבא שנכנס בשלום וכו', מה שאין כן בן עזאי שנפרד הנשמה מן הגוף, והנשמה נשלמה על צד היותר טוב, מה שאין כן הגוף, ע"כ דברי התולדות יעקב יוסף.

מזה רעה להנפש, כי צריכה להיות טרודה בעולם השפל הזה ובהבליו ימים רבים כשבעים שנה ולפעמים יותר עד שיתקן האדם את אשר עוית, ויפה כתב הרמב"ם ז"ל 'אשרי למי שחתמו ימיו מהרה בלי טרדת הנפש'.

ומעתה יפלא הלא עינינו רואות השרידים אשר ה' קורא, גם המה ינובון בשיבה, ובלי ספק כי הם השלימו נפשם בימי נעורם, ולהיכן אריכות ימים של אלו. אמור מעתה כי בודאי הם מצד עצמם כבר חתמו ימיהם, ואריכות ימים שלהם אינו לטובת עצמם, כי כבר שלמו ימיהם מצד כשרון נפשם, רק ה' יתברך מניחם עוד על האדמה לטובת זרעיהם וצאצאיהם ותלמידיהם, שיהנו מאורם וישלימו גם הם נפשם, ואין זה טלטול וטרדה להנפש, כי זכות הוא לה להשפיע מאורה לזולתה, ע"כ דברי קדשו.

ארבעה נכנסו בפרדס החכמה האלוקית

דרך התורה הקדושה ראו ראינו בגמרא (חגיגה יד טו): תנו רבנן, ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן, בן עזאי, ובן זומא, אחר, ורבי עקיבא וכו'. בן עזאי הציץ ומת וכו', בן זומא הציץ ונפגע וכו', אחר קיצץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום. ועוד שם: רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום, ועליו הכתוב אומר (ש"ה ש"ד) 'משכני אחר' נרוצה'. כותב על כך המהרש"א: ובספר ישן מצאתי וזה לשונו, נכנסו לפרדס החכמה והיא חכמת אלקות, בן עזאי הציץ ומת מתוך שדבקה נפשו באהבה רבה דביקות אמיתי בדברים עליונים שהם יסודה והציץ באור הזהיר נתפרדה מן הגוף ונתפשטה מכל מקרי הגוף, באותה שעה ראתה מנוחה כי טוב ולא שבה עוד למקומה וזו מעלה גדולה על כך נאמר (תהלים קטז טו) 'קר בעיני ה' וכו'. ר' עקיבא עלה בשלום וירד בשלום עליו הכתוב אומר 'משכני אחר' כו' שהיה רבי עקיבא שלם בכל מיני השלימות וכשהגיע לגבול ששכל האנושי אי אפשר להגיע אליו עמד ולא הרס לעלות אל ה' ועל כן נאמר עליו 'משכני אחר' וגו', כלומר שנמשך אחר המושך ולא נכנס לפניו מן הגבול ואף

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו (טז א).

ידועים דברי החתם סופר ע"ה (תורת משה וירא ד"ה ונשתחוה ה-ב') שתכלית האדם אם יזכה באחריתו בעת צאת נשמתו להתקדש ולידבק באלקיו, והדיבוק נעשה ע"י המצוה בעשייתה, ואם יזכה באחריתו לעשות מצוה גדולה, כבר הפליגו חז"ל (שבת קיח). 'הא חלקי ממתי בדרך מצוה'. וככל שיתקדש יותר יומשך חלק הרוחני למעלה ויתקרב למקורו, ואם יזכה למות מחמת הקדושה הגדולה ההיא ויעלה כמו השלהבת המתדבקת באש הגדולה זה מיתת נשיקה, הנשמה נושקת ומתדבקת אל מקורה ובה מת חנוך. ולכן נאמר בנדב ואביהו בקרבנתם לפני ה' וימותו יען נתקרבו הרבה.

ממשיך החתם סופר ע"ה: והנה כמה צדיקים היו זוכים למות בנשיקה בעת עסקם במצוה בקדושה גדולה, אבל לטובת בניהם ותלמידיהם המה נשארים בחיים וכו', ולכן נאמר בנדב ואביהו (במדבר ג ד) 'ובנים לא היו להם' ואמרו חז"ל (יבמות סד) 'הא אילו היו להם בנים לא מתו, עכ"ל'.

הגם שאשרי האדם שחתמו ימיו מהרה נשארים הצדיקים לטובת בניהם ותלמידיהם

וכבר כתב הרמב"ם באגרת לבנו: ודע בני כי האדם המסכן בזה העולם השפל הנבזה אין לו מנוחה בו ואשריו למי שחתמו ימיו מהרה בלא טרדת נפשו, ע"כ. וביאר דבריו החתם סופר (שו"ת יו"ד הקדמה): כי עיקר הוית האדם בעולם הזה הוא רק הכנה להגיע לחיי הנצחיים בעולם הבא, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מט"ז) 'התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין', והכנה זו היא כשרון מעשה המצוות ושליומות הנפש, ואין שיעור להשלמה ההיא בזמן, כי אם הכל תלוי בהשתדלות האדם, והיה כאשר ירים השכל את ידו, וגבר הנפש על החומר, ושבה כנעוריה בית אביה בקוצר ימים, אך אם יניח השכל את ידו וגבר החומר לעשות חיל בימי נעוריו, תצמח

קבלת שכר על העמל

למעלה מן השמש יש יתרון.

שיהיו גדלות הבורא ושפלות עצמו נגד העינים תמיד

בכך ניתן לבאר דברי רבותינו הקדושים ע"ה כי דרך העובד ה' האמיתי שיראה תמיד נגד עיניו ב' דברים, גדולתו של הקדוש ברוך הוא, ושפלות עצמו. ואפשר לבאר כוונתם שמצד אחד יביט על עצמו ויבין שנוח לו יותר שלא היה נברא כלל, ומצד שני להביט בגדולתו של הקדוש ברוך הוא שהוא אינו תחת הזמן וכל הנהגתו ומעשיו למעלה מן השמש הם, ולפיכך ה' יראה ללבב לראות עמלו ולשלם שכרו בדברים שאף הם למעלה מן השמש, והם החיים הנחשקים חיי נשמות ורוח הקודש.

העיקר לקיים הכל בתמימות בעונה ובצניעות

והעיקר שיזהר להתנהג בכל העניינים בתמימות, בעונה ובצניעות, כדכתיב (דברים יח ג) 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', 'והצנע לכת עם אלקיך' (מיכה ו ח), ומובא בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ ע"ה שלא מצינו בשום מצוה או מידה טובה שנאמר בהם שהאדם צריך לקיימם 'עם ה' אלקיך' מלבד שתי פסוקים אלו, שכן בשתי מידות אלו יכול האדם בנקל לרמות אחרים, הוא יכול להתחכם ולהעמיד פנים של איש תמים, בשעה שליבו מלא ערמה ותחבולות רשע, וכמו כן ישנה ענוה מזויפת, הגאווה מתעטפת בטלית של ענוה והיא סמויה מעינו של האדם מבחוץ. בשני עניינים אלו, רק כלפי שמיא גליא אם תמימות זו או ענוה זאת היא אמיתית או מסולפת, ולכן הזהירנו הכתוב בשתיים שיהיו 'עם ה' אלקיך', כלומר, שתי מידות אלו צריכות קיום מאת ה' הבוחן לבבות, כי בשתי מידות אלו אפשר לרמות בני אדם ורק הבורא יתברך שמו הוא היודע לקבוע את האמת בעניינים אלו.

אם יעמול בתורה ובדרכי התורה שקדמה לשמש יש יתרון

והנה על זה אמר שלמה המלך ע"ה 'מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש' (קהלת אג), כמו שדרשו ז"ל (שבת ל:) תחת השמש הוא דאין לו, קודם שמש יש לו, וכפי שפירש רש"י: אם יעמול בתורה שקדמה לשמש, יש יתרון. שבכל העמל שיעמול האדם בדברים גשמיים תחת השמש אין בכך שום מעלה ויתרון, ורק אם יעלה בידו לבוא להצלחה גשמית אזי יהיה יתרון להצלחתו, מה שאין כן אם הוא עמל ויגע ביגיעה רוחנית שלמעלה מן השמש, אזי יש לו יתרון ושכר על יגיעתו אף אם לא מצא הצלחה בעמלו.

ואף שחיוב על האדם להשתדל בסיבות טרפו אין לו להשליך תורת ה' אחרי גוו בשביל זה ולעסוק כל הזמן ברדיפות אחר פרנסתו, כי הוא אשר שם מבטחו בה' ומתעסק בתורת ה' זוכה להנהגה למעלה מדרך הטבע. וכתב מהר"ם א"ש ע"ה (חומת האש וארא ד"ה שלמה) רמז לכך בדברי שלמה המלך ע"ה, 'תחת השמש' הכוונה להנהגה בדרך הטבע שמסר הקדוש ברוך הוא הכח לצבא השמים וכסיליהם, והם כולם מקבלים אור מן השמש, ועל זה אמר 'מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש', שאין לו יתרון אם כל הנהגתו לפי דרך הטבע תחת השפעת השמש, אלא יותר נכון שיעמול למעלה מן השמש, בהנהגה אשר היא למעלה מן הטבע, והוא על ידי שיתנהג בדרכי התורה ויעסוק בתורת ה' ועבודתו כפי יכולתו, ואז יאמר עליו הפסוק (ירמיה י ב) 'מאותות השמים אל תחתו', שלא יהיה תחת שלטון הטבע וממשלת המזלות, ועל עמל כזה

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (יח ד-ה).

עיקר עבודת האדם לזכור שהשם יתברך שמו שכור שכרנו, והאדם לעמל יולד פועל, להאיר ולצחצח נשמתו ולזכור בזיכור אחר זיכור על ידי קיום מצוות עשה ובשמירת מצוות לא תעשה, ובכך ישים אל ליבו מדי יום ביומו לשפר את קיום המצוות, ולהשביחם במחשבה ובדיבור ובמעשה, בהתלהבות ובחשק.

ואף אם לא עלה בידו לקיים המצוה בשלימות צריך כל איש ישראל לזכור שיקבל שכרו משלם גם על כל עמלו אם עשה כל שביכולתו, כנודע מביאורו של האור החיים הקדוש בכוונת התפילה שתיקן רבי נחוניא בן הקנה לומר ביציאתו מן בית המדרש, שעל כל עמל שיעמול האדם כשכוונתו בשביל התורה יקבל שכרו משלם.

אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר

וכך פירש התפילה שהלומד בבית המדרש וקובע עתים לתורה יתן שבח והודאה להשם יתברך ויאמר 'אני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר', ויכוון שעל אף ששום אנחנו בצער השכמת הבוקר, אמנם אני משכים בכדי לקבוע עתים לתורה ואילו הם משכימים להרבות הון ועושר בביתם, ואשר על כן אף שגם אני עמל במלאכה ובעסקי עולם הזה כמותם, אף על פי כן אני מקבל שכר על עמלי מאחר שכוונתי בשביל התורה, מה שאין כן הם עמלים ואינם מקבלים שכר וכל עמלם לריק מאחר שאינם קובעים עתים לתורה, ממילא גם עמלם אינו כי אם להרויח ממון ולמלאות תאוותם.